

اصول و راهبردهای

اقتصاد مقاومتی

درکام دوم انقلاب اسلامی

www.ketab.ir

ویرایش فصل دوم کتاب

«توسعه انقلابی گذرگاه تمدن نوین اسلامی»

مؤلف: مهدی مدرسی

سرشناسه

: مدرسی قزوینی، مهدی، ۱۳۵۳ -

عنوان و نام پدیدآور

: اصول و راهبردهای اقتصاد مقاومتی در گام دوم انقلاب اسلامی : ویرایش فصل دوم کتاب « توسعه انقلابی گذرگاه تمدن نوین اسلامی » / مولف مهدی مدرسی.

مشخصات نشر

: قزوین: پرک، ۱۴۰۰.

مشخصات ظاهری

: ۴۴۴ ص.

شابک

: 978-622-6263-83-2

وضعیت فهرست‌نویسی

: فیفا

عنوان دیگر

: توسعه انقلابی: گذرگاه تمدن نوین اسلامی (با مکتبی بر اقتصاد مقاومتی).

موضوع

: تمدن اسلامی : موضوع : Islamic civilization

موضوع

: اسلام و دولت : موضوع : Islam and state

موضوع

: رشد اقتصادی-- ایران -- جنبه‌های سیاسی

موضوع

: Economic development-- Iran -- Political aspects

موضوع

: شیوه زندگی -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام

موضوع

: Lifestyles -- *Religious aspects -- Islam

رده بندی کنگره

: ۶۲/۳۵DS

رده بندی دیویی

: ۰۹۷۶۷۱/۹۰۹

شماره کتابشناسی ملی

: ۸۴۴-۲۸۴

اطلاعات رکورد کتابشناسی

: فیفا

انتشارات پرک

Parak.publications@gmail.com

۰۲۸ - ۳۳۶۶۲۳۵۰ ، ۳۳۳۲۱۲۱۳

نام کتاب: اصول و راهبردهای اقتصاد مقاومتی در گام دوم انقلاب اسلامی

نویسنده: مهدی مدرسی قزوینی

نوبت چاپ: اول - ۱۴۰۰

تیراژ: ۵۰۰ جلد

لیتوگرافی و چاپ: سیب / پایتخت

شابک : ۹۷۸-۶۲۲-۶۲۶۳-۸۳-۲ ISBN 978-622-6263-83-2

قیمت: ۱۶۸۰۰۰ تومان

فهرست مطالب

۸		مقدمه
۱۲		جایگاه مبحث اقتصاد مقاومتی
۲۹		برداشت‌های غلط از اقتصاد مقاومتی
۲۹		اقتصاد ریاضتی
۳۰		اقتصاد بسته
۳۱		اقتصاد جنگی
۳۲		اقتصاد اسلامی
۳۲		اقتصاد موازی
۳۳		اقتصاد ترمیمی
۳۳		اقتصاد دفاعی
۳۴		اقتصاد تهاجمی
۳۴		اقتصاد دانایی‌محور
۳۵		چیستی اقتصاد مقاومتی

- ۳۸..... ارکان عمومی اقتصاد مقاومتی
- ۳۹..... عدالت، رکن محتوایی اقتصاد مقاومتی
- ۴۱..... مدیریت جهادی، رکن اجرایی اقتصاد مقاومتی
- ۴۵..... مبانی دینی مقاومت اقتصادی
- ۴۵..... اقتصاد عامل قوام جامعه اسلامی
- ۴۶..... تعهد به قواعد دینی لازمه امداد الهی
- ۵۱..... نفی سیل
- ۵۳..... ارهاب و بازدارندگی
- ۵۵..... سایر موارد
- ۵۷..... حرف کلی
- ۵۹..... چرا باید اقتصاد مقاومتی را اجرا کنیم؟
- ۶۰..... ۱- تبعیت از امر رهبری و ولایت فقیه
- ۶۰..... دیدگاه دینی
- ۶۱..... دیدگاه قانونی
- ۶۲..... دیدگاه مدیریتی
- ۶۳..... ۲- ماهیت ایدئولوژیک نظام
- ۶۴..... ۳- بقا و امنیت ملی
- ۶۶..... ۴- محیط سیاسی و اقتصادی بی ثبات و غیرقابل اعتماد منطقه و جهان
- ۷۰..... ۵- پرریسک و غیرقابل اتکاء بودن نفت در جایگاه ستون اقتصاد کشور
- ۸۳..... ۶- تمرکز دشمن بر اقتصاد برای ضربه به کشور و چالش های تخصصی اقتصادی
- ۹۳..... ۷- قوت ها و مزیت های رقابتی بی نظیر کشور و فرصت های پیش رو
- ۹۴..... ۷-۱- فرهنگ و تمدن کهن و مرجع
- ۹۴..... ۷-۲- موقعیت جغرافیایی کم نظیر
- ۹۴..... ۷-۳- تنوع اقلیم و وسعت سرزمینی
- ۹۴..... ۷-۴- ویژگی های جمعیتی

- ۵-۷- زیرساخت‌ها و سیستم آموزشی فراگیر و گسترده ۹۵
- ۶-۷- جایگاه و توان علمی و پتانسیل اقتصاد دانش‌بنیان ۹۵
- ۷-۷- نفت و گاز ۹۵
- ۸-۷- انرژی پاک ۹۶
- ۹-۷- منابع طبیعی و معدنی ۹۶
- ۱۰-۷- خاک حاصلخیز و کشاورزی و باغداری ممتاز ۹۶
- ۱۱-۷- قابلیت‌های توریستی کم‌نظیر ۹۷
- ۱۲-۷- موقعیت ترانزیتی عالی و دسترسی به آب‌های آزاد ۹۸
- ۱۳-۷- دسترسی آسان به بازار بزرگ داخلی و منطقه‌ای ۹۹
- ۱۴-۷- صنایع دستی متنوع و شاخص ۹۹
- ۱۵-۷- زیرساخت‌های اقتصادی ۱۰۰
- ۱۶-۷- بنیه صنعتی قابل قبول ۱۰۰
- ۱۷-۷- دارا بودن جامع‌ترین و مؤثرترین طب سنتی ۱۰۰
- ۸- حل مشکلات مزمن اقتصادی و مدیریتی کشور ۱۰۲
- ۸-۱- بی‌ثباتی رویه‌ها و سیاست‌های مدیریتی به علت نداشتن «راهبرد» مشخص، برنامه‌ریزی و «مدیریت راهبردی» مؤثر ۱۰۳
- ۸-۲- تمرکز بیش از حد دولتی و ساختار ناکارآمد و مراحم اجرایی ۱۱۲
- ۸-۳- دولتی بودن بیش از حد اقتصاد ایران و اقتصاد حمایتی ۱۱۶
۱. ضعیف شدن بازارهای رقابتی و بخش خصوصی ۱۱۹
۲. کاهش کارایی اقتصادی ۱۲۰
۳. تغییرات سطح نسبی قیمت‌ها ۱۲۰
۴. وابستگی و کوچک ماندن صنایع ۱۲۱
۵. افزایش تصدی‌گری دولت و بازماندن از وظایف اصلی ۱۲۱
۶. پایین آمدن سهم درآمد مالیاتی ۱۲۱
- موارد متعدد دیگر ۱۲۲
- ۸-۴- محیط زیست فاجعه بار و عدم مدیریت مناسب منابع طبیعی ۱۲۸
- توسعه پایدار ۱۳۵
- ۸-۵- فضای کسب و کار بازدارنده ۱۳۸
- ۸-۶- وابستگی مخرب به فروش نفت ۱۴۳
- ۸-۷- واردات بی‌رویه و غیرهوشمندانه ۱۴۴

- ۸-۸- عدم وجود بازارهای رقابتی و کارآمد و انحصارات مخرب..... ۱۵۱
- ۸-۹- بهره‌وری پایین..... ۱۵۲
- ۸-۱۰- ناکارآمدی نظام کلان مالی، پولی، بودجه‌ای و مالیاتی..... ۱۵۹
- ربای گسترده..... ۱۶۰
- عدم تمکین بانک‌ها..... ۱۶۱
- دخالت دولت در منابع بانکی..... ۱۶۲
- بدهی دولت..... ۱۶۲
- بوروکراسی تأمین مالی..... ۱۶۳
- ابزارها و شیوه‌ها..... ۱۶۳
- نرخ بهره بالای بانکی..... ۱۶۴
- ناپایداری ارزش پول ملی و نرخ ارز..... ۱۶۴
- عدم توازن..... ۱۶۵
- عدم شفافیت..... ۱۶۶
- نقدینگی و رشد بی‌ضابطه پایه پولی..... ۱۶۷
- سلطه گروه‌های خاص بر جریان‌های پولی و مالی..... ۱۶۹
- معوقات بانکی خاص..... ۱۷۰
- سوداگری بانک‌ها..... ۱۷۱
- شرکتهای دولتی و خصوصی..... ۱۷۱
- کلیات بودجه..... ۱۷۲
- فرآیند غیرموجه تصویب بودجه..... ۱۷۲
- بودجه بندی سنتی..... ۱۷۴
- نظام اخذ مالیات..... ۱۷۶
- ۸-۱۱- ناکارآمدی نظام اجرایی و فساد در حال نهادینه شدن اقتصادی و اجرایی..... ۱۸۲
- ۸-۱۲- الگوی مصرف غلط و نامتناسب..... ۱۸۹
- ۸-۱۳- بهبود شاخص‌های عمده اقتصاد کلان کشور..... ۱۹۷
- تورم..... ۱۹۷
- بیکاری..... ۱۹۹
- ضریب جینی..... ۲۰۰
- ۸-۱۴- سهم بررنگ و غیرمتوازن ملک و کالاهای سرمایه‌ای در اقتصاد کشور..... ۲۰۲
- ۸-۱۵- مدیریت نامناسب انتظارات و غیرقابل پیش‌بینی بودن و بی‌ثباتی اقتصاد..... ۲۰۵
- ۸-۱۶- تثبیت نگاه غلط در فعالان اقتصادی..... ۲۰۸

- ۲۱۱..... اساس اقتصاد مقاومتی چیست؟
- ۲۱۳..... طرح شماتیک اقتصاد مقاومتی.....
- ۲۱۴..... شناخت و کشف منابع.....
- ۲۱۵..... تکیه بر مزایای داخلی.....
- ۲۱۶..... مزیت مطلق.....
- ۲۱۶..... مزیت نسبی.....
- ۲۱۸..... مزیت رقابتی.....
- ۲۱۸..... آیا نظریه مزیت نسبی نسخه نجات بخش است یا مزیت رقابتی؟.....
- ۲۲۴..... توضیح بیشتر در مورد مزیت رقابتی و ایران.....
- ۲۲۷..... زنجیره ارزش افزوده.....
- ۲۳۱..... نقش SME ها در شکل گیری زنجیره ها.....
- ۲۳۲..... مدیریت «جزء نگر فراگیر».....
- ۲۳۷..... اقتصاد مقاومتی چگونه اجرایی می شود؟.....
- ۲۳۸..... اولین پیش قدم اساسی.....
- ۲۴۰..... اقدامات کلی و زمینه ای جهت اجرای موفق و پایدار اقتصاد مقاومتی.....
- ۲۴۲..... نظام علمی، نظری و نهضت نرم افزاری.....
- احیاء علوم انسانی اسلامی، تدوین الگوی پیشرفت اسلامی ایرانی و بازگشت به
- ۲۴۲..... مؤلفه های اصیل اقتصاد اسلامی.....
- ۲۵۱..... نظام مدیریتی و اجرایی.....
- ۲۵۲..... الف: مدیریت عمومی و دولتی.....
- الف-۱: اصلاح ساختار اجرایی در جهت تمرکززدایی، تصدی زدایی و رها شدن از
- ۲۵۲..... اقتصاد دولتی:.....
- ۲۶۳..... الف-۲: مقابله مؤثر و جدی با فساد دولتی.....
- ۲۶۸..... الف-۳: حاکم شدن برنامه و استراتژی.....
- ۲۸۲..... الف-۴: دگرگونی رویکرد و نگرش حاکم بر رویه مدیریتی کشور.....
- ۲۸۴..... الف-۵: ارتقاء بهره روری ملی.....
- ۲۸۹..... الف-۶: توسعه نیروی انسانی مولد.....

- نقش جمعیت ۲۹۱
- سرمایه انسانی و اجتماعی ۲۹۵
- عمر مفید نیروی انسانی (طول و کیفیت عمر) ۲۹۷
- الف-۷: بهبود شاخص های فضای کسب و کار و جذب سرمایه گذاری در کشور ۳۰۰
- ب: مدیریت اقتصادی و مالی ۳۰۶
- ب-۱: مدیریت هوشمندانه تر نفت و جدا شدن از اقتصاد نفتی ۳۰۶
- ب-۲: اصلاح نظام مالی، پولی و درآمدی کشور ۳۰۸
- نظام تامین مالی، شبکه بانکی داخلی و ارتباط با شبکه بانکی بین المللی ۳۱۰
- بودجه و سیاست های درآمدی و هزینه ای ۳۱۲
- یارانه ۳۱۲
- مالیات ۳۱۷
- نقدینگی و جریان پولی و مالی اقتصاد عمومی ۳۱۹
- بیمه ۳۱۹
- مدیریت ارزش پول ملی ۳۲۰
- پیمان های پولی دوجانبه ۳۲۱
- بریکس و سازمان همکاری شانگهای ۳۲۴
- بانک اوپک ۳۲۶
- ب-۳: شفاف سازی، روان سازی و روزآمدسازی نظام بر بازار و نظام توزیع ۳۲۷
- ب-۴: شناسایی و حذف اقتصاد زیرزمینی ۳۳۱
- ج: مدیریت افکار عمومی ۳۳۶
- ج-۱: بهبود فرهنگ اقتصادی و نگرش عمومی به اقتصاد ۳۳۶
- ج-۲: تقویت خودباوری ملی ۳۴۲
- ج-۳: حسن ارتباط و اعتماد عمومی و دوطرفه بین مردم و حکومت و دولت ۳۴۶
- نظام حقوقی ۳۴۹
- اصلاح و تطبیق قوانین و مقررات ۳۴۹
- نظام دیپلماتیک ۳۵۲
- تقویت دیپلماسی اقتصادی و عمومی کشور ۳۵۲
- دیپلماسی عمومی ۳۵۳
- دیپلماسی اقتصادی ۳۵۶

- الزامات اساسی و مستقیم اجرای اقتصاد مقاومتی ۳۶۲
- مدیریت «انتظارات و افکار عمومی» و جلوگیری از برخورد شعاری با موضوع ۳۶۴
- گفتمان سازی و فرهنگ سازی اجتماعی و فرهنگی اقتصاد مقاومتی ۳۶۶
- حرکت به سمت عدالت اقتصادی و بهبود ضریب جینی ۳۶۹
- تدوین برنامه راهبردی و نقشه راه اقتصاد مقاومتی ۳۷۲
- پایش و اطلاع رسانی دقیق ۳۷۴
- ترویج تفکر توسعه پایدار به عنوان یک ضرورت حیاتی ۳۷۷
- مدیریت منابع محدود طبیعی و انرژی ۳۸۰
- انرژی ۳۸۳
- آب ۳۸۸
- محیط زیست ۳۹۸
- اتکاء بر اقتصاد دانش بنیان در تولید ثروت ۴۰۳
- حمایت از تولید ملی، کار و سرمایه ایرانی و توسعه آن ۴۱۷
- الف: اقدامات جانب تقاضا ۴۱۸
- ب: اقدامات جانب عرضه ۴۲۰
- مدیریت و اصلاح الگوی مصرف ۴۲۲
- اجتناب از خام فروشی نفت و مواد معدنی ۴۲۷
- توجه به مزیت های رقابتی و خلق مزیت های جدید ۴۲۸
- اهمیت روستاها ۴۳۲
- توجه بیشتر به خصوصی سازی و اجرای صحیح اصل ۴۴ ۴۳۶
- مدیریت هوشمندانه واردات و مصارف ارزی کشور ۴۳۷
- تامین و خودکفایی در کالاها و خدمات اساسی ۴۴۱
- مدیریت مخاطرات اقتصادی ۴۴۲
- جداول و نمودارها ۴۴۳
- منابع و مأخذها ۴۴۴

مقدمه:

تبیین آرمان‌های انقلاب اسلامی برای نسل جوان و تطبیق آن‌ها با اهدافی که در پیش روی کشور قرار گرفته است و همچنین ارزیابی عملکرد کشور در رابطه با آرمان‌های اساسی ملت و نسلی که برای تحقق آن‌ها تلاش کردند از اهمیت زیادی برخوردار است. کتاب حاضر از معدود تلاش‌های صورت گرفته در این خصوص است.

در کتاب «مبانی و مسیر راهبردی تمدن نوین اسلامی در گام دوم انقلاب اسلامی»^۱ و در تشریح عناصر تمدن نوین اسلامی^۲ به عنوان مهم‌ترین آرمان اساسی انقلاب اسلامی ایران، به موضوع دولت و حکومت اسلامی اشاره و یکی از وظایف اصلی حکومت‌ها را تنظیم فضای اقتصادی کشور و تضمین امنیت اقتصادی برای فعالیت پویا و کارای فعالان اقتصادی عنوان کردیم. البته در آن مقطع، در مورد اقتصاد و وظایف اقتصادی حکومت‌ها به اجمال صحبت کردیم و توضیح مفصل‌تر به مجلد حاضر واگذار شد. محور عمده تفصیلی خاصی که در این کتاب به آن پرداخته می‌شود موضوع اقتصاد مقاومتی و توسعه اقتصادی و اجرایی کشوری همچون ایران با بنیه ایدئولوژیک و انقلابی است.

ویژگی خاص و ماهیت اقتصاد مقاومتی به گونه‌ای است که بدون لحاظ کردن برخی مبانی مکتبی و ایدئولوژیک نمی‌توان به تحلیل و درک درستی از آن رسید. اگر بخواهیم اقتصاد مقاومتی را صرفاً با تکیه بر فرمول‌ها و روابط و نظریات اقتصاد و توسعه بسنجیم به برداشت ناقصی از آن خواهیم رسید و چه بسا به تعارضاتی برخوردیم که پاسخ قوی‌می برای آن نخواهیم یافت. بنابراین هرگز نمی‌توانیم مدعی باشیم که آن را شناخته‌ایم تا برای رسیدن به اهدافش، راهبرد^۳ پیشنهاد دهیم و یا حتی نقدش کنیم.

^۱ - مهدی مدرسی، ۱۴۰۰، موسسه نشر پرک

^۲ - به طور خلاصه، علوم انسانی اسلامی، فرهنگ و سبک زندگی اسلامی، شهر اسلامی و دولت و حکومت اسلامی به عنوان چهار عنصر اصلی متشکله تمدن نوین اسلامی شناخته می‌شوند.